

koninklijk besluit van 15 november en een kleine twee weken later kon Quarles in Middelburg de uitoefening van zijn functie hervatten; het bracht de kritiek op hem niet geheel tot zwijgen – door zonder enig onderzoek op Quarles' eigen mededelingen af te gaan had het kabinet een beslissing genomen welke in Zeeland hier en daar weerstanden wakte. Begrijpelijk is het dat generaal Kruls zich afvroeg of de ministers zich wel bewust waren van de vreemde indruk die hun beleid had gemaakt: eerst hadden zij verhinderd dat een commissaris der koningin weer in functie trad en luttele weken later hadden zij dat toch, en zonder enig overleg met hem, goedgevonden.

*

Wat de gemeentebesturen in het bevrijde Zuiden betreft: 'foute' burgemeesters en wethouders, voorzover nog aanwezig, werden onmiddellijk terzijde geschoven en overal waar dat geschiedde, keerden in beginsel de 'oude' burgemeesters en wethouders terug, hetgeen, doordat zij als representanten van het vooroorlogse politieke bestel werden beschouwd, tot ontstemming leidde bij al diegenen die dat bestel wensten te 'vernieuwen'; ontstemming kwam er óók wanneer burgemeesters en wethouders gehandhaafd werden die tijdens de bezetting in functie waren gebleven, vooral wanneer dezen (in tegenstelling tot een deel van hun collega's) medewerking hadden verleend aan de *Gemeinde-Aktion*. In Eindhoven, de grootste stad in het Zuiden, en de belangrijkste (men dient Eindhoven in menig opzicht als de 'hoofdstad' van het bevrijde Zuiden te zien), werd op het weer optredend college van burgemeester en wethouders verdeeld gereageerd: dat burgemeester Verdijk, die in de eerste bezettingsjaren een ruime mate van verzet had geboden, in de herfst van '42 een maand lang gevangen was gezet en nadien, ondanks de adviezen van Frederiks en van Rijckevorsel, geweigerd had, zelf om ontslag te vragen (hij was toen door de bezetter de laan uitgestuurd), opnieuw in functie trad, werd vrij algemeen aanvaard maar dat de wethouders die onder Verdijks opvolger waren aangebleven, gehandhaafd werden, wakte veel ontstemming.

Ontstemming kwam er ook in Nijmegen waar, aangezien Nijmegen na 'Market-Garden' 'frontstad' bleef, aan het gemeentebestuur bij uitstek hoge eisen werden gesteld. De 'oude' burgemeester was afwezig (hij zat vast in het westen van Noord-Brabant en was voorlopig onbereikbaar)